

GREENPEACE

Warszawa, 14 maja 2014r.

**Szanowny Pan
Maciej Grabowski
Minister Środowiska**

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z masową wycinką drzew w krajobrazowym rezerwacie przyrody im. Władysława Szafera w Puszczy Białowieskiej zwracamy się do Pana Ministra z wnioskiem o zbadanie, w trybie nadzoru, legalności prowadzonych prac. Zdaniem naszych organizacji mogło dojść do naruszenia art. 15 ust.1 oraz art. 33 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody (dalej, jako „uop”).

Jak wynika z informacji uzyskanej z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku, Nadleśnictwo Białowieża wyznaczyło do wycięcia ponad 1200 świerków rosnących w rezerwacie im. Władysława Szafera przy szosie Hajnówka – Białowieża, uzasadniając to działaniami związanymi z bezpieczeństwem powszechnym wynikającym z zagrożenia dla bezpieczeństwa ruchu. RDOŚ w Białymstoku autoryzował te działania, powołując się na art. 15 ust. 2 punkt 3 uop. Zdaniem organizacji pozarządowych, legalizacja działań sprzecznych z celami ochrony rezerwatu przyrody oraz obszarów Natura 2000 w oparciu o przepis umożliwiający odstępstwa od zakazów w sytuacji „prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym” jest poważnym nadużyciem. Oczywiście intencją ustawodawcy było umożliwienie prowadzenia działań naruszających art. 15 ust. 1 uop w sytuacji „wyższej konieczności”, pojawiającej się nagle, gdy nie ma możliwości zastosowanie standardowych procedur. Bezpieczeństwo powszechne definiowane jest jako ochrona ludności i majątku narodowego przed zagrożeniami i skutkami klęsk żywiołowych¹, rozumianych jako "katastrofa naturalna lub awaria techniczna, której skutki zagrażają życiu lub zdrowiu dużej liczby osób (...) a pomoc i ochrona mogą być skutecznie podjęte tylko przy zastosowaniu nadzwyczajnych środków, we współdziałaniu różnych organów i instytucji oraz specjalistycznych służb i formacji działających pod jednolitym kierownictwem"². Z tego typu sytuacją w rezerwacie Szafera nie mamy do czynienia, gdyż nie jest to katastrofa naturalna, ani - tym bardziej - katastrofa naturalna o charakterystyce klęski żywiołowej. Kornik drukarz towarzyszy świerkowi na omawianym obszarze od tysiącleci³, świerk stanowi w Puszczy gatunek dominujący pod względem zajmowanej powierzchni⁴, a w Białowieskim PN mamy do czynienia z ekspansją świerka na siedliskach borowych⁵. Gradacji kornika drukarza nie towarzyszyło wprowadzenie stanu klęski żywiołowej zgodnie z zapisami art. 4 i 5 ustawy o stanie klęski żywiołowej, wymagającego nadzwyczajnych środków wdrażanych we współdziałaniu różnych organów i instytucji oraz specjalistycznych służb i formacji działających pod jednolitym kierownictwem, opisanych szczegółowo w art. 8 do 19 ustawy o stanie klęski żywiołowej.

Zastrzeżenie budzi również sposób kwalifikowania drzew do wycinki. Nie przeprowadzono żadnych badań stanu i statyki poszczególnych drzew z zastosowaniem uznanych w praktyce arborystycznej metod (elasto inclino,

¹ Giermakowski L. 1993. Bezpieczeństwo państwa i obywateli w strategii rozwoju społeczno gospodarczego Polski [w:] Edukacja do bezpieczeństwa i pokoju w jednoczącej się Europie. Warszawa; Korcz A. Bezpieczeństwo wewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej.

² Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. z 2002 r. Nr 62, poz. 558), art. 3 ust. 1 pkt 1

³ Gutowski J. M. (red.), Bobiec A., Pawlaczyk P., Zub K. 2004. Drugie życie drzewa. WWF Polska, Warszawa – Hajnówka, 245 pp.

⁴ Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku 2011. Dane wstępne, plan urządzania lasu nadleśnictwo Białowieża, Browsk, Hajnówka [prezentacja].

⁵ Brzeziecki B., Zajączkowski J., Drozdowski S., Gawron L., Buraczyk W., Bielak K., Szeligowski H., Dzwonkowski M., Ostrowski J., Widawska Z. 2010. Operat dynamiki ekosystemów leśnych Białowieskiego Parku Narodowego. Maszynopis, 200 str., Warszawa.

GREENPEACE

tomografia dźwiękowa i in.), ani nie przeprowadzono oceny ryzyka (wypadkowa stanu i lokalizacji). A zatem nie ma żadnych dowodów na to, że wszystkie 1200 drzew były drzewami niebezpiecznymi, jak je określono w protokole⁶ z komisyjnego przeglądu drzew. Nie negując konieczności zapewnienia bezpieczeństwa użytkownikom drogi, nie możemy zgodzić się na całkowicie uznaniowe podejście do tego zagadnienia.

Zwracamy również uwagę na możliwość naruszenia art. 33 ust. 1 uop, z uwagi na przeprowadzenie wycinki w obszarach Natura 2000 i jej dużą skalę. Zamierające świerki są kluczowym żerowiskiem dla dzięcioła trójpalczastego *Picoides tridactylus*, stanowiącego jeden z wiodących przedmiotów ochrony obszarowej na terenie OSO Puszcza Białowieńska. Jak wykazują badania wykonane na zlecenie PG Lasy Państwowe, gatunek ten licznie występuje na terenie rezerwatu Szafera, jego występowanie jest silnie uzależnione od występowania starych świerków, a prowadzone w drzewostanach zabiegi gospodarcze oddziałują na niego negatywnie⁷. Wycinka ponad tysiąca świerków stanowi zatem silne zagrożenie dla utrzymania właściwego stanu ochrony tego gatunku w granicach OSO Puszcza Białowieńska. Tymczasem podjętych działań nie tylko nie poddano ocenie pod kątem możliwego znaczącego negatywnego oddziaływania na populację dzięcioła trójpalczastego, ale nawet nie przeprowadzono *screeningu* co do możliwości wystąpienia takiego oddziaływania.

Na koniec, chcielibyśmy zwrócić uwagę Pana Ministra na pojawiające się w cytowanym „Protokole” rozważania dotyczące gospodarczego wykorzystania drewna z wyciętych w rezerwacie świerków. Zezwolenie na wywiezienie i zagospodarowanie drewna, zamiast pozostawienia go w lesie do naturalnego rozkładu, byłoby działaniem naruszającym art. 15 ust. 1 uop (w żadnym wypadku nie można tu stosować odstępstw z ust. 2 punkt 3) i mogącym naruszać art. 33 ust. 1 uop. Większość obszaru rezerwatu im Wł. Szafera pokrywają drzewostany w wieku ponad 100 lat. Dlatego ingerencja w ten obszar polegająca na pozyskaniu i sprzedaży wyciętych drzew będzie kolidowała z zapisami ujętymi w planach urządzania lasu oraz projekcie planu zadań ochronnych Natura 2000, które bazują na ochronie drzewostanów ponadstuletnich. Ponadto, stanowiłoby to bardzo groźny precedens, mogący w przyszłości otworzyć furtkę do gospodarczych cięć na obszarach chronionych.

Wierzymy, że nasz wniosek o zbadanie legalności przeprowadzonych cięć zostanie potraktowany z należytą powagą i w konsekwencji – wszelkie plany gospodarczego wykorzystania drzew wyciętych w rezerwacie zostaną powstrzymane.

Z wyrazami szacunku,

Z poważaniem,

Adam Bohdan, Pracownia na rzecz Wszystkich Istot

Rober Cyglicki, Fundacja Greenpeace Polska

Jacek Engel, Fundacja Greenmind

Janusz Korbela, Towarzystwo Ochrony Krajobrazu

Robert Stańko, Klub Przyrodników

⁶ Protokół spisany w dniu 9 kwietnia 2014r. z komisyjnego przeglądu drzew niebezpiecznych rosnących w Rezerwacie Krajobrazowym Wł. Szafera w Nadleśnictwie Białowieża, wzdłuż drogi wojewódzkiej Hajnówka – Białowieża, zagrażających bezpieczeństwu ruchu na drodze.

⁷ Kajzer K., Sobociński W. 2012. Raport końcowy podsumowujący temat badawczy "Określenie czynników determinujących populację dzięcioła białogrzbietego *Dendrocopos leucotos* i dzięcioła trójpalczastego *Picoides tridactylus* w Puszczy Białowieńskiej" wykonany w ramach umowy nr OR-2717-24/11.